

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över SOU 2015:109 Bättre samarbete mellan stat och kommun vid planering och byggande

Riksrevisionen har beretts möjlighet att yttra sig över Planprocessutredningens betänkande *Bättre samarbete mellan stat och kommun vid planering för byggande* (SOU 2015:109). Yttrandet avgränsas till de delar som Riksrevisionen bedömer som särskilt angelägna utifrån iakttagelser från pågående omvärldsbevakning av bostadsområdet och då framförallt de förslag som syftar till att öka effektiviteten i planprocessen genom ökad förutsebarhet och förkortade handläggningstider. Riksrevisionen instämmer huvudsakligen i Planprocessutredningens förslag, men skulle dock vilja se tydligare fokus på kostnaderna för de olika förslagen.

Riksrevisionen välkomnar utredningens huvudförslag om ett s.k. *planeringsbesked* från länsstyrelsen. Det planeringsbesked och formerna för detta som utredningen föreslår ökar förutsebarheten och främjar därmed en mer effektiv användning av såväl kommunernas som länsstyrelsernas resurser. Riksrevisionen stöder förslaget om tidsfrister för länsstyrelserna och anser att man bör utreda huruvida tiden kan kortas till en månad. Det måste då vägas emot länsstyrelsernas kostnader. Riksrevisionen stöder även förslaget om att tidsfristerna ska kunna förlängas om det behövs, så att länsstyrelserna inte säger nej för säkerhets skull eftersom de inte har hunnit utreda ärendet. För att det inte ska bli rutin att ärenden förlängs, krävs dock att länsstyrelserna har rätt kompetens, tillräckligt med personal och tydliga direktiv. Bristen på tydlighet från länsstyrelsernas sida är för övrigt något som även Bostadsplaneringskommittén tidigare har uppmärksammat (SOU 2015:59).

Utredningens förslag om lagändring som begränsar detaljplanens tillåtna innehåll om en ny byggnads yttre utformning vad avser färg- och materialverkan är ytterligare ett förslag som kan effektivisera planprocessen som Riksrevisionen ställer sig positivt till. Detta

förslag ligger också i linje med till exempel SOU 2015:105 i *Plats för fler som bygger mer* där en hög detaljeringsgrad förs fram som en orsak till att planprocessen kan bli utdragen.

Riksrevisionen ställer sig också positivt till förslaget om kompetensutveckling avseende plan- och bygglagstiftningen och dess tillämpning; det är viktigt för att kommunerna och länsstyrelserna ska kunna korta handläggningstiderna, göra korrekta bedömningar från början och förebygga överprövningar, samt säkerställa en konsekvent tillämpning av lagen av kommuner och länsstyrelser i olika delar av landet. I sammanhanget vill Riksrevisionen poängtera att utformningen av den uppföljning av dessa insatser som utredningen föreslår bör planeras i tillräckligt god tid så att såväl kostnader som resultat av satsningen kan uppskattas.

Riksrevisionen uppmärksammar också diskussionen som förs kring relationen mellan lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) och plan- och bygglagen (2010:900, PBL). Utan att ta ställning till utredningens slutsatser i frågan, konstaterar Riksrevisionen att det kan finnas skäl att, som utredningen föreslår, ta fram vägledningar för hur LOU ska tillämpas i situationer där exploateringsavtal används. Utredningen föreslår att detta uppdrag ska ledas av Boverket och Lantmäteriet i samverkan med andra berörda myndigheter och SKL. Riksrevisionen vill dock framhålla att Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket bör involveras i ett sådant uppdrag i lämplig form.

Riksrevisionen konstaterar att planprocessen har varit föremål för ett stort antal utredningar och utvärderingar som resulterat i ett stort antal förslag för att förenkla denna och främja bostadsbyggandet i Sverige. Planprocessutredningens förslag har förutsättningar att, givet att de genomförs, bidra till ett ökat bostadsbyggande. Därutöver framför utredningen några potentiella förslag som de anser bör utredas ytterligare, däribland om det är lämpligt att under vissa förutsättningar införa ett statligt stöd till kommuner som bedriver en aktiv markpolitik, samt möjligheten att reglera upplåtelseform (t.ex. hyresrätt) i detaljplanen. Sannolikt finns ännu fler åtgärder som kan förenkla och effektivisera delar av planprocessen ytterligare. Samtidigt riskerar alltför frekventa ändringar av detaljer i lagstiftningen att göra det svårt för de kommunala bygglovshandläggarna och planavdelningarna att anpassa sig, implementera de nya lagändringarna och hitta rutiner kring dessa. De långsiktiga spelreglerna för marknadens aktörer löper också risk att bli osäkra och otydliga. Ytterligare en möjlig konsekvens av de många utredningarna inom det bostadspolitiska området är att såväl stat, kommuner och landsting som byggherrar underlåter att agera i avvaktan på ännu nästa utredning och lagändring. I förlängningen finns därför en risk att utredningar om och genomförande av lagändringar som är tänkta att underlätta och snabba på planprocesserna motverkar

sitt syfte. Marginalnyttan av de utredningar som utredningen föreslår bör därför vägas mot skattade kostnader för dessa.

Riksrevisor Susanne Ackum har beslutat i detta ärende. Revisor Jenny Lee har varit föredragande.

Stockholm 2016-03-23

Stockholm 2016-03-23

Susanne Ackum

Jenny Lee